

ΕΤΟΣ Α'. - ΤΟΜΟΣ Α'. - ΤΕΥΧΟΣ Α'. & Β'.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τὴν μεγαλυτέραν σπουδαιότητα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρχαιοτάτας τῆς πόλεως τοῦ Ἀδριανοῦ—τὴν ὁποίαν μέχρι τῆς σήμερον οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐξακολουθοῦν νὰ τὴν λέγουν ἢ Ἀδριανοῦ—εἶχον τὰ περιώνυμα αὐτῆς τεῖχη μὲ τοὺς ὀρθογωνίους καὶ κυκλοτερεῖς πύργους τῶν. Τὰ τεῖχη ταῦτα μὲ τὰς ἐπάλλξεις, τοὺς πύργους καὶ τὰς ποικιλωνύμους πύλας τῶν περιέγραφα ἐν συντόμῳ εἰς ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὸν «Πυρσὸν» τοῦ Ἀρίστου Χασσηριζιόγλου, ὃ δὲ ἀείμνηστος καθηγητὴς Γεώργιος Λαμπουσιάδης, Ἀδριανουπολίτης, εἰς ἐκτενῆ μονογραφίαν, ἐκδοθεῖσαν δαπάναις τῆς Γεν. Διοικήσεως Θράκης ἐν Κομοτίνῃ.

Τὰ τεῖχη αὐτὰ, μεγαλοπρεπέστατα καὶ ὀχυρώτατα, περιέκλειον τὸ ἄστυ, τὸ Κάστρο, ὅπως γενικῶς ἐλέγετο ἢ Ἀδριανούπολις εἰς ὅλην τὴν περίεξ αὐτῆς Θράκης. Διήρχοντο δὲ αὐτὰ ἀπὸ Ἑλληνικᾶς συνοικίας, τὰς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, Μητροπόλεως, Ἁγίου Γεωργίου (εὐρισκομένων ἔξωθεν τῶν δυτικῶν τειχῶν), Ἁγίου Δημητρίου, Προδρόμου, Ταξιαρχῶν, Χριστοῦ καὶ Παναγίας. Κατεδαφίσθησαν δὲ αὐτὰ ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν μετὰ τὸν Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον, ἐπανελθόντων τῶν Τούρκων εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν δυνάμει τῆς Βερολινείου συνθήκης καὶ τὸ ὑλικὸν τῶν ἐχρησιμοποίηθη εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν στρατώνων καὶ νοσοκομείων. Παρεχωρήθη ὁμως τὸ ἀπαιτούμενον λίθινον ὑλικὸν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ὤραιων ἐκπαιδευτικῶν μεγάρων τῆς Ἀδριανουπόλεως, τοῦ ἑλληνικοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Ζαπέιου Παρθεναγωγείου, ὡς ἀποζημίωσις τρόπον τινὰ διὰ τὴν ἐπελθούσαν φθορὰν εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὁμογενῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον αὐτὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν τειχῶν.

Ἀπὸ τοὺς πύργους τῶν τειχῶν παρέμεινεν ἀνέπαφος καὶ ὀρθος εἰς μόνον πύργος, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀναφέρωμεν περαιτέρω.

Εἰς ἓνα ἐκ τῶν κατεδαφισθέντων πύργων ὑπῆρχεν ἡ ἐξῆς ἐπὶ μικροῦ μαρμάρου ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ :

ΑΝΑΞ ΜΙΧΑΗΛ ΑΥΣΟΝΩΝ ΟΝΤΩΣ ΚΛΕΟΣ
ΛΥΤΡΩΣΙΝ ΕΥΡΕ ΔΙ ΟΥ Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΥΡΓΩΜΑ ΤΕΙΧΕΙ ΚΑΤ ΕΝΑΝΤΙ ΒΑΡΒΑΡΩΝ
ΜΕΧΡΙΣ ΠΡΟ ΑΥΤΩΝ ΑΠΤΟΗΤΟΝ ΚΑΘ ΑΡΑΞ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν μεγίστην σπουδαιότητα τῶν τειχῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Βυζαντινῆς πρωτεύουσας, ἐχαράχθη πρὸς τιμὴν τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου, ὅστις ἐπεσκεύασε τὸν εἰρημένον πύργον.

Καθὼς εἶπομεν, οἱ Τοῦρκοι κατέρριψαν μὲν τὰ τεῖχη καὶ τοὺς πύργους τῆς πόλεως, διτηρήθη δὲ ἐκέρατος μέχρι τῆς σήμερον ὁ εὐρισκόμενος ἀκριβῶς εἰς τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν τοῦ ἀρχαίου ἄστεως ἐπισκευασθεὶς καὶ χρωματισθεὶς. Ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη τριώροφον ὑψηλὸν οἰκοδόμημα, εἶδος τι μικροῦ πύργου Ἄιφελ, ἐστήθη ὥρολόγιον καὶ ἀπὸ τὸ ἀνώτατον θεωρεῖόν του ἡ πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία βλέπει τὰς πυρκαϊὰς τῆς πόλεως, τὰς ὁποίας ἀναγγέλλει ὁ κρότος μικροῦ τηλεβόλου καὶ ὁ σημαντῆρ φανὸς δεικνύει τὸ μέρος τῆς πυρκαϊᾶς.

Εἶνε πολὺ περίεργον καὶ σημαντικώτατον διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν γεγονός, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἐπίχρισιν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου πύργου οἱ Τοῦρκοι ὄχι μόνον δὲν κατέστρεψαν τὴν εἰς τὸν πύργον ὑπάρχουσαν ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδιόρθωσαν τὰ ἐφθαρμένα καὶ ἐκαλλώπισαν αὐτὴν μὲ ὠραίαν προεσοχὴν τῶν γραμμάτων τῆς, ὥστε μακρόθεν νὰ εἶνε εὐανάγνωστα. Βεβαίως οἱ Τοῦρκοι ὑπῆρξαν ἄριστοι θεματοφύλακες τῶν ἱστορικῶν ὀνομάτων καὶ διετήρησαν τὰ περισσότερα ὀνόματα τῶν μεγαλουπόλεων, πόλεων καὶ τῶν ἑλληνικῶν χωρίων ἀκόμη. Εἶχον ὅμως τὴν κακίστην συνήθειαν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀμαθείας, νὰ ἀντικαθιστοῦν ὄχι μόνον εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τουρκικὰ ἀκόμη ἔργα τὰς Ἑλληνικὰς, Ἀραβικὰς ἢ Τουρκικὰς ἐπιγραφὰς δι' ἄλλων νεωτέρων, ἀναγομένων εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπισκευῆς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ δαπανῶντος ἢ διατάξαντος τὴν ἐπισκευήν, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατος, ἐν πολλοῖς, νὰ ἀνευρεθῇ τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν κτητόρων τῶν στοῶν, λουτρῶνων, γεφυρῶν, τζαμιῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων.

Ἡ ἱστορικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ πύργου ἀποτελεῖται ἀπὸ γράμματα μεγάλα ἐκ πλίνθων ἐντειχισμένων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πύργου καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς :

ΚΥΡΙΑ ΒΟΗΘΕΙ ΤΩ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩ ΚΑΙ
ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΗ.

Ἄλλὰ εἰς ποῖον αὐτοκράτορα καὶ βασιλέα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην ἀναφέρεται αὕτη;

Πρὸ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς καὶ ἀπελευθερώσεως τῆς γιραιᾶς πόλεως τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅταν δηλαδὴ πᾶσα ἔθνικὴ κίνησις καὶ ἱστορικὴ ἔρευνά ἐγένετο ἐν κρυπῶ καὶ παραβύστῳ, εἰς τὰ στόματα τῶν ὀπωσδήποτε εἰδικῶν ἐφέρετο, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὸν τολμηρὸν καὶ ἐκλεκτὸν τοῦ Βυζαντίου αὐτοκράτορα Ἰωάννην τὸν Τσιμισκῆν. Μετὰ τὴν κατοχὴν ὁμοῦς ἤρχισε γενικῶς ὁ πύργος νὰ ὀνομάζεται πύργος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Τοῦτο ἱστορικῶς εἶνε καὶ τὸ ὀρθότερον. Διότι ὁ Τσιμισκῆς ἀσχολούμενος ἀεννάως καὶ ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ ἀνατολικά θέματα τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, εἶνε ἀμφίβολον ἂν ἔλαβεν ἀνάγκην νὰ ἐπισκευάσῃ τὸν πύργον τοῦτον. Ἄλλως ὁμοῦς ἔχει τὸ ζήτημα διὰ τὸν Ἰωάννην Καντακουζηνὸν καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀδριανουπόλεως, θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν ἐπιθεβλημένην διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος ἡμῶν νὰ σημειώσωμεν τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα.

Ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός, ἀνὴρ λόγιος, ἦτο συγγενὴς τῶν Παλαιολόγων. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ τρίτος ἠσθένησε, διωρίσθη σύμβουλος αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε κηδεμὼν τῶν ἀνηλίκων τέκνων του. Πλὴν εὐρισκόμενος εἰς τὸ Διδυμότειχον καὶ ἐπωφελοῦμενος ἀνωμαλίας τινάς, συνθησεστάς πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς παρακμῆς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τὸ 1341 καὶ ἐστέφθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1347, κατόπιν δὲ δευτέραν φορὰν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων παρὰ τὴν ἐπικρατήσασαν τάξιν. Μολονότι ὁ Καντακουζηνός δὲν ἐστερεῖτο ἀρετῶν, οὔτε προσωπικῆς ἀνδρείας, ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως ἐπολιτεύθη οἰκτρῶς, καθόσον ὄχι μόνον συνεμάχησε μὲ τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Τούρκους ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειάν των, διὰ νὰ στερεωθῇ εἰς τὸν θρόνον, τὸν ὁποῖον ἤρπασεν ἀπὸ τοὺς νομίμους κληρονόμους καὶ δικαιοῦχος, ἀλλ' ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν νεαρωτάτην θυγατέρα του εἰς τὸν γέροντα Σουλτάνον Ὁρχάν. Τέλος τὸ 1355 ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὸν θρόνον καὶ ἔγινε μοναχὸς μετονομασθεὶς Χριστόδουλος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεσύρθη εἰς τινὰ μονὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατόπιν ὁμοῦς κατέφυγεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐπὶ τριάκοντα ἔτη συνέγραψεν, ἐκτὸς ἄλλων, τὰς Ἱστορίας του εἰς τέσσαρα μεγάλα βιβλία, πραγματευόμενος εἰς αὐτὰς τὴν ἱστορίαν (χρονογραφίαν) τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἀπὸ τοῦ 1320—1356, δηλαδὴ τὴν σύγχρονόν του.

Αἱ Ἱστορίαι τοῦ λογίου τούτου αὐτοκράτορος καὶ μοναχοῦ εἶνε πράγ-

ματι γραμμέναι εἰς ὕφος εὐληπτον καὶ γλαφυρόν, εἰς γλῶσσαν ἐπιτυχῶς ἀττικίζουσαν, μὲ περισσὴν τέχνην καὶ εὐχέρειαν. Πλὴν τοῦτο δὲν εἶνε ἐκπληκτικόν, ἂν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν λογογραφικὴν δεινότητα τῆς ἑλληνικωτάτης δυναστείας τῶν Κομνημῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὑπέροχος φιλολογικὴ πνοὴ ἐξηκολούθει νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς αὐτοκράτορας καὶ λογίους τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Μιστρᾶ μέχρι καὶ πέραν τῆς καταλύσεως τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης αυτοκρατορίας. Εἶνε δὲ αἱ ἱστορίαι αὗται πολὺτιμοι καὶ ἀπὸ Θρακικῆς ἀπόψεως καὶ δι' ἄλλας μὲν εἰδήσεις χρονολογικὰς καὶ τοπογραφικὰς περὶ σημείων τινῶν τῆς Θράκης καὶ δὴ περὶ Διδυμοτείχου—τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἀγνώστου ἰδρύσεώς του ἀναφέρεται, ἐκτός, ἐννοεῖται, ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς ἐπὶ Φωτίου ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 879 τοπικῆς Συνόδου, τῆς ὁποίας τὸ πρακτικὸν ὑπέγραψε καὶ ὁ ἐπίσκοπος Διδυμοτείχου—ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὴν πολυτιμοτάτην εἴδησιν, τὴν ὁποίαν μᾶς διεφύλαξε ὁ Καντακουζηνὸς περὶ ἑνὸς ναοῦ τῆς Ἀδριανουπόλεως, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν λέγει ἐπ' ὀνόματι τίνος ἁγίου ἐτιμᾶτο, ἀλλ' ἀπλῶς τὸν τιλοφορεῖ *Ναὸς ὁ ἐν Κήποις*.

Ἄλλὰ ποῖος εἶνε ὁ ναὸς οὗτος καὶ εἰς ποῖον μέρος τῆς Ἀδριανουπόλεως εὐρίσκετο;

Ἐξω τῆς Ἀδριανουπόλεως πρὸς δυσμὰς εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς περιπου τετάρτου τῆς ὥρας εὐρίσκεται τὸ ἑλληνικώτατον προάστειον αὐτῆς Ἰλδιρίμ μὲ τὰ δύο ἑξαγλήματά του Γενῆ Ἰμαρὲτ καὶ Κοῦμ Μαχαλέ, ἀμφοτέρω ἑλληνοτουρκικά. Ὁ ποταμὸς Τόνσος χωρίζει τὸ προάστειον ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐνώνονται δὲ διὰ τῆς γεφύρας Μιχὰλ Κιοπροῦ. Τὸ προάστειον ὠνομάσθη πρὸς τιμὴν τοῦ ἀτρομήτου Σουλτάνου Βαγιαζήτ, ὅστις διὰ τὴν ἑξαιρετικὴν ταχύτητα μεθ' ἧς ἐνέσκηπεν εἰς μακρυνὰς ἀποστάσεις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπωνομάσθη Γιλδιρίμ, δηλαδὴ Κεραυνός.

Μεταξὺ τοῦ προαστείου Ἰλδιρίμ καὶ τοῦ Κοῦμ Μαχαλέ σάζεται μέχρι τῆς σήμερον ἀκέραιον καὶ ἐντελῶς ἄθικτον τὸ μικρὸν μὲν, πλὴν κομψὸν τζαμίον, τὸ ὁποῖον καλεῖται Σουλτὰν Βαγιαζήτ Τζαμισί. Ὁ ναὸς (τζαμίον) εἶνε ἐστραμμένος ἀκριβῶς πρὸς ἀνατολὰς, ὁ δὲ μιναρὲς προσετέθη ἀργότερον ξεχωριστὸς εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶνε διηρημένον εἰς σχῆμα σταυροῦ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι εἶνε νεωτέρου ρυθμοῦ, ἐνῶ οἱ ναοὶ τῶν ἀρχαιοτέρων αἰώνων εἶχον συνήθως ὀρθογώνιον σχῆμα, τοῦ λεγομένου βασιλικοῦ τύπου. Οἱ Τοῦρκοι ἐφρόντισαν νὰ καλύψουν ἐπιμελῶς τὰς τοιχογραφίας τοῦ ναοῦ, αἱ ὁποῖαι βεβαίως θὰ ὑπάρχουν κάτω ἀπὸ τὸ ἀσβεστοῦχον ἀμμοκονίαμα. Εἰς τὸ ἱερὸν ὅμως τοῦ ναοῦ καὶ εἰς τι διαμέρισμα ἀνατολικῶς αὐτοῦ εὐρισκόμενον (πιθανῶς φυλακτήριον τῶν ἀμφίων, ἱερῶν σκευῶν καὶ ἱερῶν

λειψάνων) εὐρίσκονται γεγλυμμένα ἐπὶ μαρμαρίνων παραστατῶν καὶ πλαισίων εἰκονισμένα διάφορα Χερουβείμ. Καὶ ἐπεχρίσθησαν μὲν καὶ αὐτὰ ἐπανειλημμένως καὶ μὲ πείσμα, ἀλλὰ τὰ ἀφελῆ καὶ γελαστὰ Χερουβείμ φαίνονται εὐκρινέστατα.

Τὸν ναὸν περιβάλλει τοῖχος ὡς ἀυλόγυρος, κατασκευασμένος μὲ λίθους καὶ πλίνθους λεπτούς, Βυζαντινῆς ἐποχῆς καὶ συστήματος. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ τοίχου ὑπάρχουν χωρισμένα μικρὰ διαχωρίσματα, ἀτελῶς πλέον διατηρούμενα καὶ ἡμικατατεστραμμένα, καταφανῆ λείψανα μικρῶν κελλίων καὶ μαγειρείων. Τὰ οἰκήματα ταῦτα ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐρασιτεχνικῶς ἀρχαιολογοῦντας—φαίνεται δὲ ὅτι οὐδεὶς ἀρχαιολόγος κατῶρθωσε νὰ ἀσχοληθῆ ἐπὶ Τουρκοκρατίας σοβαρῶς μὲ τὸ κομψὸν καὶ σημαντικώτατον τοῦτο μνημεῖον τῆς Βυζαντινῆς τέχνης—ὅπως χαρακτηρίσουν τὸν ναὸν τοῦτον ὡς μοναστήριον καὶ δὴ γυναικεῖον. Ποῦ ἐστηρίχθησαν ἱστορικῶς, ἀγνοῶ. Τὴν ἰδίαν γνώμην εἶχε, ὡς ἤκουσα, καὶ ὁ μετὰ τὸν Ρωσσοττουρκικὸν πόλεμον γενικὸς τῆς Ρωσίας πρόξενος ἐν Ἀδριανουπόλει Λίσσιν, ἀπόστρατος συνταγματάρχης, δεινὸς Ἑλληνιστῆς καὶ ἀρχαιολόγος.

Ἄλλ' ὁ Καντακουζηνὸς εὐτυχῶς μᾶς λύει τὴν ἀπορίαν ὀνομάζων αὐτὸν «Ναὸν τὸν ἐν Κήποις». Ὅτι δὲ πράγματι ὁ ἐν Κήποις οὗτος ναὸς εἶνε τὸ σημερινὸν ἰζαμίον τοῦ Σουλτὰν Βαγιαζήτ, οὐδεμία ἀμφιβολία πρέπει νὰ ὑπάρχη περὶ τούτου, διότι καὶ μέχρι τῆς σήμερον οἱ περιώνυμοι λαχανόκηποι τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀρχίζουσι ἀκριβῶς ὀλίγον πέραν τοῦ περιωνύμου ναοῦ καὶ ἐκτείνονται πρὸς νότον εἰς τὴν γονιμωτάτην περιοχὴν τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τόνσου καὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ποταμοῦ Ἄρδα.

Σουφλίον.